

Magnus Andén är ordförande i Föreningen JAG. Som hans legala företrädare ska jag i Magnus ställe här på några minuter försöka berätta om JAGs första 20 år.

Den gamla onda tiden

1900-talet var en ond tid i Europa, där vissa minoriteter lagligt föraktades, förföljdes och dödades.

Personer med intellektuella funktionsnedsättningar var en sådan grupp. Även i Sverige skedde detta, men ofta i det fördolda. För att skydda samhället för oönskade individer var Sverige världsbäst på exempelvis institutioner för utvecklingsstörda barn och vuxna. Där gick personer med omfattande funktionsnedsättningar, som JAGs medlemmar, under på grund av brist på kärlek, kommunikation och kvalificerad omvårdnad.

Människovärde

Så sent som på 1990-talet ifrågasattes rätten till liv, för personer med de största hjälpbehoven. Pressen, TV och folk i allmänhet kunde tycka att deras liv var helt värdelösa. Det ropades på aktiv och passiv dödshjälp.

Inte ens den traditionella handikapprörelsen var övertygad om livets värde för alla.

Då, i januari -92, var det dags att starta den ideella föreningen JAG, - en medborgarrättsrörelse för och av personer med flera stora funktionsnedsättningar, varav en är nedsättning av den intellektuella förmågan.

Föreningen JAG består av sina medlemmar och styrelsen består av medlemmar, som med stöd av sina legala företrädare utöver arbetet i föreningen.

Målsättningen i JAGs stadgar innebär:

JAGs medlem ska vara ett jag, ingen gruppvarelse på grund av funktionsnedsättningar.

JAGs medlem ska vara Jämlik med andra människor i Sverige.

JAGs medlem behöver bästa möjliga personliga Assistans i livets alla situationer med respekt för människovärde och integritet.

JAGs medlem behöver Gemenskap med andra människor i samhället, på samma villkor som andra.

JAGs medlem behöver – på sina egna villkor – leva i gemenskap med sin familj och leva som andra i samhället och få stimulerade upplevelser och erfarenheter på ett tryggt sätt.

JAGs medlem behöver att den fysiska och psykiska hälsan främjas på alla sätt och att övriga intressen tillvaratas.

Detta blev JAGs målsättning från -92 och är det fortfarande.

Uppdraget är ännu långt ifrån slutfört.

JAG i dag

Men vi har kommit en bit på väg – tack vare JAG.

Anfall - bästa försvar

Genom att synas i samhället – ibland med protester och i demonstrationer – så hävdar medlemmarna sin rätt. Anfall är bästa försvar.

Genom att leva som andra i samhället och möta andra människor på ett naturligt sätt – så finns JAGs medlemmar. – och livets värde kan inte, åtminstone inte öppet, ifrågasättas.

Men samhällets stöd, som är nödvändigt, det ifrågasätts ständigt. Oförtröttligt har det tagit föreningen JAGs krafter i 20 år för att försvara detta livsviktiga samhällsstöd.

JAG -92

JAG s första uppgift var att arbeta för att personer med intellektuella funktionsnedsättningar fick rätt till personlig assistans. Vi lyckades, som det enda land i världen!

JAG-projektet Lund

Genom det regeringsstödda assistansprojektet i Lund, som Föreningen JAG deltog, i fick JAGs första medlemmar personlig assistans med JAG som arbetsgivare. Några andra medlemmar fick sina kommuner att skriva avtal med JAG om deras assistans.

Bengt Westerberg

Vi hade goda och täta kontakter med socialminister Bengt Westerberg och hans medarbetare som utformade assistansreformen, som trädde i kraft -94. En enig riksdag tog beslutet mitt under den värsta ekonomiska krisen -93.

JAG -94

Väl hade lagen trätt i kraft, när det visade sig att fler personer än beräknat behövde fler assistanstimmar än beräknat.

Ingela Thalén

Socialministern, som då var Ingela Thalén, tillsatte en utredning, ledd av Kerstin Wiksell, som föreslog katastrofala nedskärningar, som skulle drabba många, och JAGs medlemmar värst.

Demonstration

En jättedemonstration anordnades utanför socialdepartementet. En enad handikapp- och brukarrörelse stod bakom. JAGs medlemmar och företrädare utmärkte sig.

Vi räddade assistansen.

Brukarkooperativet JAG

De flesta av Föreningen JAGs medlemmar valde att ha sin assistans i JAG, men inte alla. Därför startades en ideell underförening Brukarkooperativet JAG -94 av de 13 medlemmar som då beviljats assistans i JAG. Brukarkooperativet växte snabbt. Idag är det ca 420 medlemmar i kooperativet.

JAG -95

Nästa utredning och besparingsförslag kom -95. Nya katastrofer på gång, som skulle drabba JAGs medlemmar hårt.

Demonstration

Nya demonstrationer. Varje lunch, när tjänstemännen som arbetade med lagändringen som skulle medföra assistansens undergång för många, när de skulle gå på lunch, stod ca 10 JAG-medlemmar med protestplakat utanför dörren till socialdepartementet. Till slut kunde dom inte gå ut på lunch, det ryktades att flera inte längre ville arbeta med förslagen. Socialministern, då Margot Wallström, kom till slut ut och bjöd in oss till samtal.

Wallström

Lagändringen som sen kom var olycklig för JAGs medlemmar. Men vi hade bråkat oss till en räddningsplanka! Rätten till personlig assistans i skola och daglig verksamhet försvann – om man inte har särskilda skäl. Och det har ju många av JAG-medlemmarna.

Schablon

Men det kom nya besparingsförslag. Nya protester, Nya demonstrationer. Assistansersättningen sänktes och blev lika stor för alla. En genomsnittsschablon. Hälften av brukarna får för mycket i ersättning och hälften får för lite. Det innefattade stora försämringar för JAGs medlemmar. Återigen fick vi en räddningsplanka. Möjlighet till en förhöjd ersättning med 12% för brukare med de största behoven. Samtliga assistanskostnaderna måste då redovisas till försäkringskassan. Pengarna minskades och administrationskostnaderna ökades.

Stiftelsen JAG

Som en säkerhet för Brukarkooperativet JAGs medlemmar i dessa orostider, stiftades Stiftelsen JAG -96. Där avsattes då, av tidigare resurser, medel som kan täcka behov för medlemmar om assistansersättningen inte räcker till för kvalitet, exempelvis assistansutbildning, eller assistansomkostnader för att medlemmen ska kunna leva enligt stadgarnas målsättning.

Demonstration

Flera hot och demonstrationer har avlöst varandra under de följande åren. Försäkringskassan har flera gånger hotat att försämra sina regler för assistansutredningen och assistansbrukarna har protesterat och demonstrerat.

2004 tillsatte dåvarande minister Berit Andnor en parlamentarisk utredning med en översyn av personlig assistans.

Föreningen JAG fick en expertplats i utredningen. Det var oerhört värdefullt.

Utredningsuppdraget utökades till att gälla hela LSS, och pågick i 4 år. Tack vare JAGs medverkan kunde många katastrofala förslag förhindras i utredningen under denna tid, kan jag avslöja.

Ändringsförslagen, som till slut kom, har i stora drag resulterat i starkare kontroll, tillstånd för assistansanordnare och mer administration. Inget som drabbat JAGs medlemmar mer än andra.

2012

Ny utredning. Susanne Billums sk fuskutredning, som fortfarande är aktuell. Förslag som skulle krossat organisationen JAG och självbestämmandet och tryggheter för de flesta JAGmedlemmar.

Illvilliga, osakliga, fördomsfulla förslag, som gav skamfläckar åt både utredare och direktivskrivande ministern! Personer med funktionsnedsättningar betraktas fortfarande som en fredlös grupp, som alla kan misstänkliggöras och straffas för att några få är kriminella.

JAG demonstrerade.

JAG demonstrerade. JAG-medlemmarna och deras företrädare skrev personliga remissvar och förklarade sin verklighet, som utredaren inte alls förstått.

Regeringen tog oss på allvar och utelämnade de värsta förslagen i lagändringen.

JAG tyck återigen ha räddat assistansreformen.

Under Föreningen JAGs första 20 år har vi också hunnit med en massa andra saker. JAG har haft många kontakter med andra länder i världen. Medlemmar och anställda har förkovrat sig på utbildningar. Vi har skrivit tidningar, Jagaren och Svenska JAGbladet och många informationsskrifter. Vi har ett JAG-center. JAG syns – JAG hörs.

Framtiden då?

Kan Föreningen JAG möjligen någonsin hinna få lite lugn och ro?

Troligen inte – aldrig på tiden. Konkurrensen är stor om skattemedel. Politiker och andra makthavare byts ofta ut, så okunnigheten tar aldrig slut. Risken är därför stor att någon annan snor assistanspengarna om vi inte ligger på hårt och visar på JAGs medlemmars behov av

Att leva som andra – i gemenskap med andra.

JAG s medlemmar måste vara aktiva. Möten mellan människor är en förutsättning för att man som minoritet ska kunna få förståelse och hävda sig i en demokrati.

JAG har ständiga uppgifter att förbättra livet för sina medlemmar och därmed också förbättra världen.

Ministrar kommer och går, JAG består. 20 år har nu gått – men hela framtiden återstår.